

Pelastakaa Lapset ry:n lausunto 3.12.2013

Pelastakaa Lapset ry:n kansalaistoiminnan päällikkö Riitta Kauppinen oli asiantuntijakuultavana eduskunnan tarkastusvaliokunnassa 3.12.2013 koskien marraskuussa julkaistua Kuntoutussäätiön tutkimusta nuorten syrjäytymisestä.

Pelastakaa Lapset lausuu seuraavaa:

Raportissa korostetaan, että palvelujen kehittämisessä pääpaino pitäisi olla julkisissa peruspalveluissa, joiden avulla voidaan ennalta ehkäisevästi tukea lapsia, nuoria ja heidän perheitään. Pelastakaa Lapset haluaa muistuttaa, että julkiset peruspalvelut ovat lastensuojelua. Peruspalveluihin kohdentuvia säästöjä ja niiden lapsivaikutuksia on arvioitava. Kuntien päätökset investoida lapsiin ja nuoriin vaikuttavat pahoinvointiin ja syrjäytymiseen ehkäisevästi. Samaan aikaan, kun ei haluta kohdentaa säästöjä lastensuojeluun, saatetaan ehdottaa esim. luokkakokojen kasvattamista. Pelastakaa Lapset esittää huolensa kuntien mahdollisuudesta selvittää palvelurakennemuutosta koskevista kuntavelvoitteista.

Pelastakaa Lapset haluaa kiinnittää huomiota ehkäisevien ja matalan kynnyksen palvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen ja löydettävyyteen. Palvelut eivät välttämättä kohtaa nuorta oikea-aikaisesti. Uudenlaisten valtakunnallisten hyväksi havaittujen palvelumuotojen olemassa olo on turvattava ja uusien tehokkaiden nuoria tavoittavien työmallien (huomioitava myös nuorten kohtaaminen verkon kautta) kehittämistä ja ylläpitoa jatkettava. Hyvien käytäntöjen juurruttamisen osalta keskeistä on rahoitusten pysyvyyden varmistaminen. Hankelähtöisyys vaikeuttaa pysyvien toimintatapojen juurruttamista. Työntekijöiden osaamisen vahvistaminen ja voimavarojen varmistaminen on riittävien taloudellisten resurssien ohella tärkeää.

Raportissa korostetaan myös koulutuksen nivelvaiheita. Nuorten syrjäytymisen kannalta on huomioitava, että YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa määritelty lapsen oikeus koulutukseen ei toteudu Suomessa. Lapsen oikeuksien sopimus koskettaa kaikkia alle 18-vuotiaita. Perheiden kasvavat taloudelliset huolet heijastuvat yhä enemmän nuorten koulunkäynnin mahdollisuuksiin toisen asteen opintojen kohdalla. Hallituksen rakennepoliittisen ohjelman linjauksena on oppivelvollisuusiän nostaminen 17 ikävuoteen. Tämä edellyttää oppimateriaalien maksuttomuutta oppivelvollisuusikäisten osalta. Pelastakaa Lapset korostaa, että toisen asteen opintojen oppimateriaalien maksuttomuus on yhdenvertaistava. Oppimateriaalit ovat kalliita ja perheiden heikko taloudellinen tilanne vaikeuttaa nuorten mahdollisuutta opiskella. Useat nuoret keskeyttävät opintonsa taloudellisten syiden vuoksi. Pelastakaa Lapset myös huomauttaa, että suunnitelmat toisen asteen oppilaitoksia koskevan kouluverkon harventamisesta vaikeuttavat erityisesti syrjäseutujen nuorten koulunkäynnin mahdollisuuksia kun koulunkäyntimatkat pidentyvät. Pitkä koulumatka voi tarkoittaa kotoa muuttamista, mikä voi tuottaa nivelvaiheessa ongelmia ja edellyttää tukitoimia. Koulutuksen nivelvaihe toisen asteen opintoihin siirryttäessä koskettaa jo 15-vuotiaita.

Tutkimuksen tavoitteena oli saada tutkimustietoa myös kolmannen sektorin ja vapaaehtoistoiminnan roolista syrjäytymisen ehkäisyssä. Järjestöjen rooli ja mahdollisuudet jäivät kuitenkin erityisesti johtopäätöksissä ja kehittämisehdotuksissa ohueksi. Julkisen sektorin ja järjestökentän keskinäistä roolia olisikin kirkastettava. Pelastakaa Lapset muistuttaa, että järjestöjen tekemä lasten ja nuorten hyvinvointia

edistävä sekä syrjäytymistä ehkäisevä lastensuojelu- ja nuorisotyö tukee vahvasti esimerkiksi kuntien tekemää työtä. Järjestöt lisäävät kansalaisten aktiivisuutta ja nuorten osallisuutta, mutta lisäksi kehittävät ja tuottavat laadukkaita ehkäiseviä palveluja, jotka ovat kuntien ostettavissa. Olisi tärkeää, että järjestöt nähtäisiin nykyistä vahvemmin kumppaneina, myös palveluntuottajina. Yhteistyötä ja sen edellytyksiä kuntien ja järjestöjen välillä on kehitettävä.

Pelastakaa Lapset pitää erittäin kannatettavana raportin kehittämis ehdotusta Lapsiperheiden, lasten ja nuorten tuet ja palvelut 2030- tavoiteohjelmasta.

Nuorten syrjäytyminen Tietoa, toimintaa ja tuloksia? -raportti luettavissa:

<http://web.eduskunta.fi/dman/Document.phx?documentId=jz32213140909180&cmd=download>

Lue lisää:

Pelastakaa Lapset, lastensuojelutyö:

<http://www.pelastakaalapset.fi/toiminta/lastensuojelutyo/>

Eväitä Elämälle -ohjelma, oppimateriaali- ja harrastustuki, mentoritoiminta:

<http://www.pelastakaalapset.fi/toiminta/evaita-elamalle-ohjelma/>

Nuorisotoiminta:

<http://www.pelastakaalapset.fi/nuorisotoiminta/>